

NOVUM

Muzeum Jindřichohradecka

duben 2023

JINDŘICHOHRADECKÁ UMĚLECKÁ VÝROČÍ 2023

Výstavní sezóna tohoto roku bude slavnostně zahájena již 13. dubna ve čtyři hodiny odpoledne, kdy na vernisáži představíme hned tři umělecké osobnosti najednou. Nejstarším oslavencem

je malíř Hanuš Gantner narozený roku 1853 ve Feldkirchu, o dvacet let později spatřil v Jistebnici světlo světa malíř a grafik Richard Lauda. Nejmladším se stal za dalších 20 let kopidlinský rodák Vilém Kostka. Jak je vidno, ani jeden z nich se nenarodil přímo v Jindřichově Hradci, přesto je osud různými způsoby do našeho města přece jen zavál.

Hanuš Gantner (1853–1914) pocházel z oblasti na hranicích mezi Rakouskem a Lichtenštejnem. Po čtyřech letech studia na Technické univerzitě v Mnichově obdržel inženýrský titul a v létě roku 1880 nastoupil jako technický aspirant při stavbě arlbergské železnice. V roce 1883 získal místo železničního inženýra na nově vznikající trase Veselí–Jindřichův Hradec–Jihlava. Díky tomu se v Jindřichově Hradci usadil a nakonec i oženil. Po odchodu ze služeb rakousko-uherských státních drah se věnoval výhradně umělecké tvorbě. Také pokračoval ve studiích na vídeňské a mnichovské akademii. V roce 1893 si nechal upravit dům v Nežárecké ulici č. p. 85/IV a zřídil si v něm malířský ateliér.

Svá díla vystavoval v Mnichově, v Salcburku a ve Vídni. Za vrchol malířovy tvorby můžeme považovat úspěšné portrétování velkoknížete Jana II. z Lichtenštejnu. V roce 1901 kníže osobně zakoupil několik dalších Gantnerových obrazů. V roce 1906 Gantner prezentoval své dílo v Jindřichově Hradci, poté mezi léty 1911–1912 v pražském Rudolfinu. Přestože zemřel již na počátku první světové války, jeho první posmrtná výstava se uskutečnila v Hradci až v červnu roku 1939. V Lichtenštejnsku proběhla dokonce až v roce 1977.

Další oslavenec, malíř Richard Lauda (1873–1929) se narodil v Jistebnici nedaleko Tábora. Přestože se původně vyučil kupcem, byl roku 1894 přijat na Akademii výtvarných umění v Praze a tu úspěšně dokončil v roce 1901. Od roku 1904 pokračoval soukromě v dalších studiích. Nejdříve zdokonaloval svou techniku litografie v Mnichově, poté roku 1911 techniku leptu v Paříži. Za I. světové války sloužil u 75. pěšího pluku. Během vojenské služby restauroval malby

v kostele sv. Jana Křtitele. Po válce se nejdříve přestěhoval do Prahy, poté do Jistebnice a v roce 1925 se usadil v Táboře. Laudovo malířské a grafické dílo bylo několikrát vystaveno na souborných výstavách Krasoumné jednoty, spolku Mánes a Hollar, jejichž byl aktivním členem. Nepravidelně vystavoval také se spolkem Hagenbund. Od roku 1925 spolupracoval se Sdružením jihočeských výtvarníků. Samostatné výstavy měl v Praze, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Táboře, Jindřichově Hradci a v Jistebnici. Po světové válce vydal několik tematických cyklů leptů – Jihočeské motivy, Tábor a Stavba mostu přes Lužnici v Bechyni. Zemřel v roce 1929, nedlouho po vydání posledně jmenovaného cyklu.

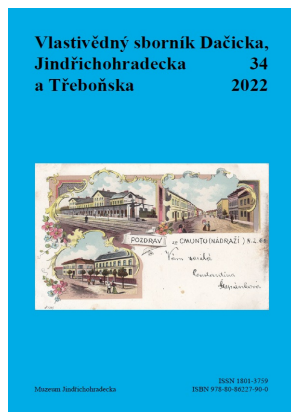
Třetí z malířů, major Vilém Kostka (1893–1968) se narodil v Kopidlně. K výtvarnému umění se dostal oklikou, protože se nejdříve vydal na profesionální vojenskou dráhu. Za I. světové války sloužil u pěšího pluku č. 42. S ním bojoval na frontách v Srbsku, Itálii a Albánii. Po vzniku Československa byl v roce 1920 převelendo Jindřichova Hradce. Již během vojenské služby u místního pluku mu připisovali vlohy k malířství a kreslení, pro pluk vytvořil celou řadu výtvarně zpracovaných pozvánek a pamětních listů. V roce 1935 byl převelen do Chebu a poté pracoval na hlavním štábu Ministerstva národní obrany v Praze. V období II. světové války působil na odboru písemnictví Ministerstva lidové osvěty. Dle pozdějšího vyjádření řady nakladatelů a spisovatelů umožňoval tisk českých knih a děl perzekuovaných autorů. Po válce nakrátko nastoupil k aktivní vojenské službě. Ve složité době po roce 1948 se bohužel zavázal ke spolupráci s StB, ale ta s ním byla po několika letech ukončena. Po odchodu do výslužby se vrátil do Jindřichova Hradce. V něm také v roce 1968 zemřel.

Výtvarnému umění se naplno začal věnovat až za pobytu ve městě nad Vajgarem. Pro Jindřichohradeckou operu vytvořil řadu scén a působil zde i jako její hlavní výtvarník. Kromě toho se snažil zachytit zákoutí Jindřichova Hradce konce 50. let a první poloviny 60. let 20. století.

Jakub Valášek

34. VLASTIVĚDNÝ SBORNÍK DAČICKA, JINDŘICHOHRADECKA A TŘEBOŇSKA

Muzeum Jindřichohradecka vydalo nový svazek Vlastivědného sborníku, který obsahuje řadu příspěvků týkajících se historie regionu, města Jindřichův Hradec, oblasti Dačicka, Novobystřicka a Třeboňska. Pozornost je věnována například demografickému a územnímu vývoji Jindřichova Hradce, vzniku hraničního města České Velenice, či výrazné osobnosti řediteli černinských panství JUDr. Karlu Jičínskému. Nedílnou součástí sborníku je již po několik let seriál věnovaný jindřichohradeckým místním cechům. Téma dalších příspěvků zavedou čtenáře do zajímavých míst regionu, jako jsou Dačice, Deštná, Hůrky, Kardašova Řečice, Kostelní Radouň, Nová Bystřice, Třeboň, Volffův nebo zaniklá vesnice Košťálkov. Vlastivědný sborník je pro zájemce k dispozici na pokladně muzea ve Štítného ulici a na pokladně muzea na Balbínově náměstí. Cena výtisku je 90 Kč.

Iveta Maryšková

JINDŘICHOHRADECKÉ SOCHY A PAMÁTNÍKY MEZIVÁLEČNÍ SOCHAŘI – RUDOLF KABEŠ (část 1)

Následující dva díly seriálu budou věnovány poslední z trojice výrazných sochařských osobností, které v Jindřichově Hradci působily v první polovině 20. století.

Dešenský rodák, sochař Rudolf Kabeš (1885–1974) spojil svůj osud s naším městem už během I. světové války. Byl zde na počátku února roku 1915 odveden a zařazen k 4. záložní rotě 75. pěšího pluku. Po povinném výcviku nastoupil k vojákům, kteří z rozhodnutí velitelství náhradního praporu začali pracovat na opravách a restaurování kostela sv. Jana Křtitele. Tehdy dvacetiletý voják Kabeš patřil už mezi školené řezbáře a štukatéry. Již v roce 1906 získal výuční list v oboru řezbář a v roce 1909 výuční list v oboru sochař a štukátér. Souběžně absolvoval večerní kurz modelování na umělecko-průmyslové škole v Praze. I díky tomu se Kabeš stal de facto jediným vystudovaným a za války ve městě činným sochařem – Jan Vítězslav Dušek byl na frontě a v Debrecíně, Václav Neudbauer se vrátil do vlasti až v roce 1918. Sochař Kabeš „...provedl zde mnoho nových fačad a uměl. pomníků na zdejších novém hřbitově.“ Zmínka z regionálního tisku nám dokládá, že mezi léty 1915–1916 získal v Hradci velký počet uměleckých zakázek.

Ještě v prvních letech války totiž ve městě vládl nezvykle čilý stavební ruch. V roce 1915 vznikla podél tehdejší Naxerovy třídy (dnešní ulice Nádražní) řada nových staveb. V historickém centru byl o reliéfně zdobené průčelí obohacen dům č. p. 132/I řezníka Karla Peřiny a ve stejné ulici i dům č. p. 110/I Karla Picky. Dva výrazné figurální reliéfy získal nový dům stavitele Karla Němce na rohu ulice Nádražní a Sládkovy. Stavbu provedl jeho zeť, jindřichohradecký stavitel Josef Filsak, otec architekta Karla Filsaka. Štukové reliéfy umístěné na rohové věžičce zobrazují alegorické ženské postavy v antikizujících róbach. Symbolizují Umění a Architekturu – jedna má v pravé ruce špachtli a v levé amforu, druhá drží pergamen v ruce a o nohu se jí opírají rýsovací pomůcky. Těžko rozeznatelná Kabešova

signatura je vyryta do výrazného hranolku pod vysokou vázou na reliéfu s alegorií Umění.

Roku 1916 dokončil Kabeš i další důležitou jindřichohradeckou realizaci – rozměrný reliéf dodnes usazený v atice domu v Klášterské ulici. Budova č. p. 93/II, sloužila jako zájezdní hostinec nazývaný „U tří sedláků“. Logicky se tak stali námětem realisticky pojatého reliéfu tři sedláci společně sedící u stolu. I tato zakázka je signována. Signatura se nachází napravo pod deskou stolu.

Všechny výše popisované reliéfy vykazují stejný sochařský rukopis. Lze tedy předpokládat, že se jedná o v tisku zmiňované realizace Rudolfa Kabeše. Charakteristickým spojujícím prvkem všech reliéfů se totiž stalo jejich pozadí, které autor zdrsnil stejně vedenými vodorovnými liniemi a takřka totožné grimasy v obličejových partiích manželského páru na domě č. p. 132/I či alegorie Architektury na Němcově domě. Stejně modelovanou tvář má i třetí, napravo sedící sedlák ze stejnojmenného reliéfu na budově č. p. 93/II.

Zprávy

Expozice v jezuitském semináři jsou otevřeny denně mimo pondělí od 8.30 do 12 hodin a od 13 do 17 hodin. **Krýzovy jesličky budou z technických důvodů zavřeny až do 28. dubna 2023.** **Městská vyhlídková věž** je v dubnu otevřena pouze o víkendech a svátcích od 9 do 12 a od 13 do 16 hodin.

Kostel sv. Jana Křtitele a výstavní prostory v minoritském klášteře jsou v dubnu otevřeny denně mimo pondělí od 9 do 12 a od 13 do 16 hodin.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou ve Štítného ulici poskytuje služby pro veřejnost v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin.

Srdečně Vás zveme na **VELIKONOČNÍ VESELICI**. Slavnost se uskuteční v sobotu **1. dubna 2023 od 10 hodin**. Připraveny jsou tradiční velikonoční dílny, trhy a bohatý doprovodný program. Více informací a podrobný program naleznete na webových stránkách muzea www.mjh.cz/aktuality.

Od 1. dubna bude opět ve výstavním sále „Ve Svatojánské“ v objektu bývalého minoritského kláštera přístupna výstava **ŠERKA, ŠÁŠÍ, MĚCHURA – TO JE NAŠE KULTURA**, která je věnována jihočeským lidovým zvykům v průběhu celého roku.

V konferenčním sále muzea ve Štítného ulici bude možné od 1. dubna znovu navštívit archeologickou výstavu **STOPY PRAVĚKU JINDŘICHOHRADECKA**. Výstava bude otevřena do 31. července.

Spolek přátel starého Jindřichova Hradce a Muzeum Jindřichohradecka Vás srdečně zvou na přednášku PhDr. Davida Franty, Ph.D. **JINDŘICHOHRADECKÝ ARCHIVÁŘ ONDŘEJ FRANTA A JEHO KNIHA VZPOMÍNKY ZE ZAJETÍ**. Přednáška se uskuteční v pondělí **10. dubna 2023 v 18 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štítného ulici. Pokladna spolku bude otevřena od 17 hodin.

Ve čtvrtek **13. dubna 2023 v 16.00 hodin** Vás zveme na vernisáž výstavy **JINDŘICHOHRADECKÁ UMĚLECKÁ VÝROČÍ 2023** ve výstavní síni „V jezuitském semináři“ na Balbínově náměstí. Vernisáž představí tři umělecké osobnosti najednou, malíře Hanuše Gantnera, Richarda Laudu a majora Viléma Kostku. Výstava potrvá do 11. června 2023.

Zveme Vás na jarní koncert **CHVÁLA ZPĚVU**, který proběhne ve středu **26. dubna v 17 hodin** v kostele sv. Jana Křtitele. Vystoupí dětský pěvecký sbor Nova Domus a Novadomáček a pěvecký sbor Piaristé. Vstupné dobrovolné.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka

Ročník XXXII. 4/2023

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal

Registrační značka: MK ČR 11673

Redakce: Bc. Iveta Maryšková

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo náměstí 19/I, Jindřichův Hradec, 377 01

Telefon: 384 363 660 (pokladna), 384 363 661 (pracovní), e-mail: muzeum@mjh.cz, www.mjh.cz